

матеріали междунар. межвузовської науч.-практ. конф., г. Санкт-Петербург, 2004 г. Санкт-Петербург: Изд-во СПбГУ, 2004. С. 4–6.

6. Изард К. Э. Психология эмоций. Санкт-Петербург: Питер, 2012. 460 с.

7. Ильин Е. П. Психология общения и межличностных отношений. Санкт-Петербург, 2011. 573 с.

8. Ильин Е. П. Психология совести: вина, стыд, раскаяние. Санкт-Петербург: Питер, 2016. 288 с.

9. Мэй Р. Чувство страха и вины в онтологическом смысле. *Практическая психология и психоанализ*. 2004. Вып. 1. С. 28–34.

10. Павелків Р. В. Когнітивно-ціннісні та емоційні аспекти розвитку моральної сфери у молодшому шкільному віці. *Психологія: реальність і перспективи*. 2015. Вип. 5. С. 4–10.

REFERENCES

1. Alimov, A. A. (2013). *Kriterii sposobnosti lichnosti k perezhivaniyu viny i styda*. [Criteria of a person's ability to experience guilt and shame]. Novosibirsk.

2. Bekh, I. D. (1991). *Nravstvennost lichnosti: Strategiya stanovleniya*. [Personality Morality: The Becoming Strategy]. Rovno.

3. Bekh, I. D. (1994). *Moralnistj osobystosti u psykholohichnomu rakursi*. [Personality morality in psychological perspective].

4. Bekh, I. D. (2018). *Zaghartuvannja osobystosti vchynkom jak osvittja meta*. [The tempering of the individual act as an educational goal]. Ivano-Frankivsk.

5. Belik, I. A. (2004). *Konstruktivnaya i destruktivnaya vina* [Constructive and destructive fault]. Sankt-Peterburg.

6. Izard, K. E. (2012). *Psikhologiya emotsiy*. [Psychology of emotions]. Sankt-Peterburg .

7. Ilin, Ye. P. (2011). *Psikhologiya obshcheniya i mezlichnostnykh otnosheniy* [Psychology of communication and interpersonal relationships]. Sankt-Peterburg.

8. Ilin, Ye. P. (2016). *Psikhologiya sovesti: vina, styd, raskayanie*. [Psychology of Conscience: Guilt, Shame, Repentance]. Sankt-Peterburg.

9. Mey, R. (2004.) *Chuvstvo strakha i viny v ontologicheskom smysle*. [A sense of fear and guilt in an ontological sense].

10. Pavelkiv, R. V. (2015). *Kognitivno-cinnisni ta emocijni aspekty rozvytku moralnoji sfery u molodshomu shkilnomu vici*. [Cognitive-value and emotional aspects of the development of the moral sphere in early school age].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

УЛИЧНИЙ Ігор Любомірович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та психології Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: дослідження почуття провини, формування потенціалу професійного самовдосконалення старшокласників, психолого-педагогічний супровід профорієнтаційної роботи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ULYCHNUY Igor Lyubomyrovych – Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor, assistant professor of social work, social pedagogy and psychology of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: investigation of guilt, capacity building professional self improvement of seniors high school student, psychological and pedagogical support career guidance.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2020 р.

УДК 378.1: 168.52

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-188-160-164

ШЕВЧЕНКО Інга Леонідівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9715-9864>

e-mail: ingashev4encko@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Однією з найважливіших складових нової парадигми освіти стала ідея її безперервності. Для подолання протиріччя між стрімким темпом зростання знань і обмеженими можливостями

їх засвоєння під час навчання майбутній педагог має не лише сам володіти основами інформаційних знань і умінь, але й бути готовим транслювати їх. Високі вимоги до якості фахової підготовки педагогів-музикантів зумовлюють необхідність

створення та впровадження у професійній діяльності студентів мистецьких та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів інформаційних технологій як інструменту людської діяльності та принципово нового засобу навчання, адже нині якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет.

На сучасному етапі розвиток тенденції «освіти впродовж життя» висуває нові вимоги до організації самостійної роботи студентів. Якщо звернутись до історії становлення вищої освіти, де самостійна робота розглядалась як одна з важливих форм організації навчального процесу студентів, але поступалась за обсягом аудиторним заняттям, то сучасні нормативні документи Міністерства освіти і науки України визнають її основним видом навчально-пізнавальної діяльності студентів [1, с. 10].

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій відкриває широкий доступ до навчальних та освітніх ресурсів (це електронні наукові журнали, електронні бібліотеки, каталоги наукових робіт, а також можливість звернення до авторів цих робіт за допомогою електронної пошти і т. ін.), що надає можливості займатися самоосвітою. За даними освітнього порталу www.osvita.org.ua, дистанційна освіта (ДО) «охоплює різні прошарки суспільства та стає найважливішим фактором його розвитку; це відкрита освіта навчання, що передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій і мультимедіа» [5]. Особливої актуальності таке спілкування набуває під час організації дистанційного навчання в умовах складної епідеміологічної ситуації – запровадження карантину через пандемію коронавірусної інфекції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам організації самостійної роботи студентів ЗВО присвячені наукові дослідження А. Алексюка, І. Коца, І. Лернера, П. Підкасистого, В. Сластьоніна, О. Сліпенької, М. Шкіля, О. Ярошенка та ін. У працях В. Безпалька, М. Жалдака, В. Монахова, Н. Морзе, Ю. Рамського, О. Співаковського та ін. розглянуто проблеми інформатизації навчального процесу, наукового забезпечення впровадження інформаційних технологій навчання в професійній освіті. Активно досліджуються принципи інформаційних технологій навчання (Б. Бірюков, В. Безпалов, Є. Колопенюк, Л. Побережна). Важливими для

нашого дослідження є доробки науковців, які стосуються можливостей окремих інформаційних технологій навчання, зокрема: електронного підручника (В. Заболотний, Р. Тичук, Н. Соломчак, А. Чортополох); Інтернету (М. Купріянов, О. Околелов); комп'ютерних презентацій (А. Коломієць); CASE-технологій BPWIN (С. Огнивенко); використання прикладних програм (Є. Петрусенко, Н. Сиротенко, І. Чигур). Наукові праці цих авторів сприяли накопиченню і систематизації знань, узагальненню досвіду практичної підготовки студентів з використанням засобів ІКТ. Проте можливості використання інформаційних технологій під час організації дистанційного навчання в умовах запровадження карантину остаточно не досліджені.

Метою статті є розкриття особливостей організації дистанційного навчання студентів мистецького факультету при вивченні навчальної дисципліни «Сучасні музично-педагогічні технології в закладах освіти».

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне суспільство ставить високі вимоги до фахівців-педагогів, для активного творчого розвитку яких необхідне цілеспрямоване, систематичне і послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів – новітніх педагогічних технологій [3]. На нашу думку, інноваційні педагогічні технології не завжди повинні бути пов'язаними з останніми розробками в сфері інформаційно-комунікаційних технологій, що мають розглядатися лише як засіб, інструмент впровадження педагогічної технології.

Застосування інтерактивних технологій навчання, однією з особливостей якого є залучення всіх учасників навчального заняття до активного пізнавального пошуку, передбачає використання рольових та інтерактивних ігор, практичних завдань, моделювання проблемних ситуацій, ведення дискусій тощо. У процесі інтерактивної взаємодії центральним джерелом навчального пізнання вважається досвід студентів, який є важливою умовою їх професійного становлення, творчого розвитку [4, с. 95]. Оволодіння досвідом застосування інноваційних педагогічних технологій сприяє організації ефективної самостійної роботи студентів в аудиторний та позааудиторний час, частково полегшує засвоєння великого обсягу навчального матеріалу.

Сучасна вища освіта не може обійтися без використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання, до яких належать інтернеттехнології, мультимедійні програмні засоби, офісне та спеціалізоване програмне забезпечення, електронні посібники та підручники, системи дистанційного навчання. Для організації навчання студентів за різними формами можна використовувати служби та сервіси мережі Інтернет. Це, зокрема, електронна пошта, різноманітні пошукові системи, освітні портали, тематичні каталоги, вікі, блоги. На нашу думку, інтернет є джерелом інформації. І тому використовувати його служби та сервіси необхідно для знаходження інформації, яка є корисною для аналізу та оцінювання навчальної діяльності. Так, різноманітні мультимедійні програми дозволяють користувачам інтегрувати графічну, анімаційну, текстову, аудіо- та відеоінформацію; офісні програмні продукти можуть бути використані викладачами для підготовки в електронній формі навчально-методичного матеріалу, а також для подання студентами результатів виконання завдань; електронні підручники та навчальні посібники, освітні платформи та системи дистанційного навчання можуть бути корисними для викладачів при організації дистанційної форми навчання студентів та в якості електронної методичної підтримки при очному навчанні студентів [6].

Аналіз наукових досліджень дозволив нам установити, що для впровадження елементів дистанційного навчання у професійну підготовку майбутніх педагогів-музикантів найбільш перспективним є використання системи MOODLE. Однією з головних особливостей системи MOODLE є не тільки впровадження сучасних стандартів електронного мережевого навчання, але й орієнтація на «педагогіку конструктивізму», що передбачає активне залучення студентів до процесу набуття професійних знань, навичок та умінь. Створений викладачем навчальний курс може включати необхідну кількість інформації у визначеному форматі, а також мати засоби комунікації для сумісного вирішення завдань і виконання проєктів, участі у семінарах і конференціях, отримання консультацій та допомоги. Упровадження системи дистанційного навчання MOODLE для майбутніх педагогів-музикантів дозволить уникнути старіння інформації, знань та зниження кваліфікації, що є важливим в умовах постійно змінюваних технологій. А освітній процес, який

побудований за відкритою системою, дозволяє кожному студенту індивідуалізувати свою освітню траєкторію, набуваючи необхідних комплексних знань. Зазначені вище переваги дозволяють розглядати використання елементів дистанційного навчання як один з елементів удосконалення фахової підготовки майбутніх педагогів-музикантів.

З квітня 2008 р. в нашому університеті (ЦДПУ імені Володимира Винниченка) працює Вікі-портал – Вікі-ЦДПУ (<https://wiki.cuspu.edu.ua/>). Але стандартних інструментів MediaWiki недостатньо для використання у навчальному процесі шкіл або ЗВО, тому до складу інформаційно-комунікаційного простору (ІКП) університету додали Хмарка-ЦДПУ – систему для організації зберігання, синхронізації й обміну даними, розміщеними на зовнішніх серверах (<https://owncloud.kspu.kr.ua>). З вересня 2003 р. в університеті розпочалася робота сайту Moodle-КДПУ, що функціонує на сучасній версії 2.8. (<http://moodle.kspu.kr.ua>) і використовується як для очного та змішаного, так і для дистанційного навчання [7]. Завдяки цим сервісам утворюється не тільки ІКП університету, а «з'являється можливість для учасників побудувати особистісний, персоніфікований, інформаційно-комунікаційний освітній простір, а отже, реалізуються основні ідеї відкритої освіти» [2, с. 4–5].

Навчальна дисципліна «Сучасні музично-педагогічні технології в закладах освіти» викладається для студентів-магістрів музичного відділення мистецького факультету. Розробляючи цей курс, ми ставили за мету донести до сучасних і майбутніх педагогів-музикантів думку про те, що використання сучасних музично-педагогічних технологій забезпечує:

- ефективність усіх видів навчальної діяльності;
- якість підготовки фахівців з новим типом мислення, відповідно до вимог інформаційного суспільства;
- якісне формування професійної компетентності, культури та ін. [2, с. 11].

За допомогою використання методів і засобів інформатизації майбутній педагог-музикант має можливість навчитися отримувати відповіді на питання: які існують інформаційні ресурси, де вони розміщуються, яким чином отримати доступ до них, використовуючи для підвищення ефективності власної професійної діяльності.

Вивчення матеріалів курсу дозволить по-

новому використовувати сучасні музично-педагогічні технології в навчанні музичному мистецтву, зорієнтує педагогів-музикантів на:

- створення тестів у контрольно-діагностуючих системах Test W, Test W2, My Test;

- створення дидактичних аудіо- та відеоматеріалів для уроків з музичного мистецтва засобами сучасного програмного забезпечення;

- використання Web-технологій у навчальному процесі викладання музичного мистецтва;

- реалізацію спільних телекомунікаційних проєктів, телеконференцій.

Пропонований навчальний курс ознайомить майбутніх педагогів-музикантів із сучасним станом, перспективами розвитку та застосуванням у навчальному процесі викладання музичного мистецтва інформаційних технологій та засобів навчання; застосуванням сучасних освітніх технологій для моніторингу результатів навчальної діяльності учнів; особливостями використання сучасних програмних продуктів для створення дидактичних аудіо- та відео матеріалів для уроків з музичного мистецтва; організацією роботи з Web-технологіями у навчальному процесі викладання музичного мистецтва; специфікою використання сучасного програмного забезпечення для організації і підтримки навчального процесу викладання музичного мистецтва із застосуванням сучасних освітніх технологій.

Навчальна дисципліна «Сучасні музично-педагогічні технології в закладах освіти» містить теоретичний матеріал, який розділений на два модулі. Перший модуль «Освітні інформаційно-комунікаційні технології у викладанні музичного мистецтва» складається з 7 тем, другий модуль «Дистанційна освіта. Ознайомлення з прикладами дистанційних курсів» містить 4 теми. Навчальний курс включає також питання для обговорення і самоперевірки, творчі завдання, глосарій, словник музичних термінів для вивчення курсів «Методика викладання музичного інструмента», «Методика викладання диригування» та «Оркестровий клас», рекомендовану літературу.

При вивченні навчальної дисципліни «Сучасні музично-педагогічні технології в закладах освіти» студенти музичного відділення мистецького факультету можуть користуватися матеріалами навчальних курсів «Методика викладання музичного інструмента» [8], «Методика викладання

диригування» [9] та «Оркестровий клас» [10], розміщених на сайті Moodle-ЦДПУ [7]. Матеріали навчальних курсів містять лекції, тематику і зміст практичних занять, перелік завдань для самостійної роботи студентів, теми, призначені для обговорення на форумі, проблемні та тестові завдання, перелік інформаційних ресурсів, а також глосарій та список рекомендованої літератури. Окремо подаються критерії оцінювання навчальної діяльності за 100-бальною системою. Користування матеріалами на MOODLE значно спрощує аудиторну роботу у зв'язку з обмеженим обсягом годин (30 год. лекційних та 34 год. практичних занять). Особливо корисним є MOODLE для студентів заочного відділення, коли весь матеріал надається їм для самостійного вивчення.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підсумовуючи, слід зазначити, що розвиток сучасної вищої освіти спрямований на використання педагогічних та технічних інноваційних технологій. Одна з головних вимог до фахівця-педагога – здатність до самостійної творчої праці, самонавчання впродовж життя та самовдосконалення, а завдання вищої педагогічної освіти – підготовка вчителів, які самі здатні навчати й діяти, використовуючи інноваційні методи і методики, що орієнтовані на розвиток творчої особистості. Виходячи з цього, пріоритетним напрямком роботи вищої педагогічної освіти має бути активне впровадження інноваційних педагогічних технологій у навчальний процес з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Оволодіння сучасними освітніми технологіями, методикою їх використання в навчальному процесі викладання музичного мистецтва сприятиме модернізації сучасної системи вищої освіти, оновленню її змісту, зробить навчальний процес більш цікавим і керованим, що дасть можливість студентам навчатися за власною, самостійно обраною освітньою траєкторією.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Н. І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Н. І. Бойко. Київ, 2008. 27 с.
2. Бродський Г. Л., Шевченко І. Л. Сучасні технології викладання музичних дисциплін у закладах вищої освіти: навчальний посібник / Г. Л. Бродський, І. Л. Шевченко. Кропивницький – Харків, 2019. 400 с.
3. Короткий термінологічний словник з інноваційних педагогічних технологій

[Електронний ресурс]: URL: http://ualib.com.ua/br_6601.html.

4. Морзе Н. В. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе, О. Г. Глазунова // Інформаційні технології і засоби навчання. 2008. № 2. URL: <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/ITZN/em6/emg.htm>

5. Освітній портал [Електронний ресурс]: – URL: www.osvita.org.ua/distance/.

6. Шляхи модернізації вищої освіти в контексті євроінтеграції: матеріали регіонального науково-практичного семінару / за заг. ред. Г. В. Терещука. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. 235 с.

7. <http://moodle.kspu.kr.ua>

8. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=106>

9. <http://moodle.kspu.kr.ua/enrol/index.php?id=194>

10. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=116>

REFERENCES

1. Boiko, N. I. (2008). *Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv v umovakh zastosuvannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii*. [Organization of independent work of students of higher educational institutions in the conditions of application of information and communication technologies]. Kyiv.

2. Brodskiy, H. L., Shevchenko, I. L. (2019). *Suchasni tekhnolohii vykladannia muzychnykh dystsyplin u zakladakh vyshchoi osvity*. [Modern technologies of teaching of musical disciplines in the establishments of higher education]. Kirovohrad.

3. *Korotkyi terminolohichnyi slovnyk z innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii*. [Short terminology dictionary on innovative pedagogical technologies] [Elektronnyi resurs]: Elektronna on-lain biblioteka: – Rezhym dostupu: http://ualib.com.ua/br_6601.html.

4. Morze, N. V. (2008). *Modeli efektyvnoho vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh ta*

dystantsiinykh tekhnolohii navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi. [Models of effective use of information and communication and distant learning technologies in higher education] [Elektronnyi resurs]: – Rezhym dostupu: <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/ITZN/em6/emg.html>.

5. *Osvitnii portal*. [Educational portal] [Elektronnyi resurs]: – Rezhym dostupu: www.osvita.org.ua/distance/.

6. *Shliakhy modernizatsii vyshchoi osvity v konteksti yevrointehratsii: materialy rehionalnoho naukovo-praktychnoho seminaru*. (2008). [Ways to modernize higher education in the context of European integration]. Ternopil.

7. <http://moodle.kspu.kr.ua>

8. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=106>

9. <http://moodle.kspu.kr.ua/enrol/index.php?id=194>

10. <http://moodle.kspu.kr.ua/course/view.php?id=116>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ШЕВЧЕНКО Інга Леонідівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: особливості професійної підготовки студентів мистецьких факультетів педагогічних вищих навчальних закладів у рамках сучасної гуманітарно-культурологічної парадигми.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SHEVCHENKO Inha Leonidivna – Ph.D., Associate Professor Department of Vocally-Choral Disciplines and Methodology of Musical Education Centralukrainian State Pedagogical University named Volodymyr Vinnichenko.

Circle of scientific interests: features of professional training of students of art faculties of pedagogical universities in the framework of the current humanitarian and cultural paradigm.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2020 р.

УДК 378.147

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-188-164-170

SHCHERBYNA Svitlana Volodymyrivna –

Candidate of Pedagogical Sciences (Doctor of Philosophy), Associate Professor of the Department of Foreign Languages of Central Ukrainian National Technical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2729-4267>
e-mail: 2108sveta64@gmail.com

SOME METHODOLOGICAL ASPECTS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE READING

Formation and justification of the relevance of the problem. One of the important parts in teaching foreign language is reading.

Most books on English teaching methodology concentrate on the manipulative phase of language teaching – the phase in which students